

Vlaams
Parlement

ingediend op **769** (2020-2021) – Nr. 1
4 mei 2021 (2020-2021)

Voorstel van decreet

van Anke Van dermeersch, Suzy Wouters, Ilse Malfroot,
Roosmarijn Beckers, Carmen Ryheul en Els Sterckx

tot wijziging van het decreet van 21 november 2003
betreffende het preventieve gezondheidsbeleid,
wat de invoering van een hoofddoekenverbod
voor minderjarigen betreft

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

1.1. De hoofddoekplicht in de islam

Het is een misvatting te denken dat het dragen van een hoofddoek in de islam een louter culturele of vestimentaire aangelegenheid zou betreffen. De hoofddoek past immers in een geheel van voorschriften van een totalitaire, fundamentalistische ideologie die het privéleven van mensen volledig wil beheersen. Die islamitische ideologie ontzegt vrouwen en meisjes het recht zich te kleden zoals ze dat zelf willen. Het is ook een misvatting te denken dat het dragen van een hoofddoek een kwestie zou zijn van godsdienstvrijheid of vrije keuze. Het is in dat verband zelfs ongepast te spreken over 'keuze' of 'vrijheid', omdat het gaat over dwingende normen die een vrije keuze ontzeggen en die bovendien ook nog eens discriminerend en misogyn van aard zijn.

De voorschriften voor de hoofddoekdwang in de islam worden volgens de islamitische rechtsleer gevonden in de Koran. Met name Soera 24 (An-Noer), vers 31, en soera 33 (Al-Ahzab), vers 59, worden in de islam algemeen beschouwd als de verplichting voor meisjes en vrouwen tot het dragen van islamitische lichaamsbedekking, die ten minste de haren, hals en nek bedekt. De hoofddoek moet – zo stelt de islamitische rechtsleer – vermijden dat vrouwen lustgevoelens prikkelen en opwekken bij mannen.

De vier soennitische rechtsscholen (Hanafi, Shafi'i, Maliki en Hanbali) stellen op grond van de Koran en bepaalde hadiths (verhalen over het leven van Mohammed) bij consensus dat het voor vrouwen verplicht is om tijdens het bidden en in het bijzijn van mensen van het andere geslacht het volledige lichaam te bedekken, met uitzondering van de handen en het gelaat. Salafistische rechtsgeleerden zijn bovendien van oordeel dat ook de handen en het gelaat verborgen moeten zijn. Ook de sjiiitische rechtsgeleerden zijn van oordeel dat er een hoofddoekenplicht voor vrouwen geldt, wat onder meer blijkt uit de praktijken in Iran, waar vrouwen die geen hoofddoek dragen, genadeloos worden bestraft.

Het aantal liberale islamitische geestelijken dat meent dat er geen hoofddoekenplicht is in de islam, is vooralsnog – helaas – zeer beperkt en het ziet er niet naar uit dat hun standpunt snel invloedrijk zal worden, mocht dat al ooit gebeuren. Wel relevant en terecht is hun mening dat de hoofddoek niets te maken heeft met godsdienstvrijheid, maar wel een patriarchaal en seksistisch symbool is van een religieus extremisme.¹

Uit onderzoek van het Institute for Social Research van de Universiteit van Michigan blijkt dat in moslimlanden een grote meerderheid van de bevolking van oordeel is dat het past om in het publieke domein een hoofddoek (of zelfs boerka of nikab) te dragen. In de onderzochte landen Tunesië, Egypte, Turkije, Irak, Libanon, Pakistan en Saoedi-Arabië bleek gemiddeld amper 4 procent van de bevolking van mening dat zonder hoofddoek het publieke domein betreden, het meest passend is voor vrouwen.²

¹ Zie bijvoorbeeld <https://www.ledevoir.com/opinion/idees/599553/loi-sur-la-laicite-de-l-etat-quand-un-symbole-du-sexisme-religieux-devient-un-droit-fondamental>

² The Birthplace Of The Arab Spring: Values en Perceptions of the Tunesian Public, in: A Comparative Perspective in het kader van de systematische vergelijkende studie The Middle Eastern Values Study van de Universiteit van Michigan. Zie <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/01/08/what-is-appropriate-attire-for-women-in-muslim-countries>

In het religieus pluralistische Libanon is 49 procent van mening dat geen hoofddoek dragen het meest passend is. In Turkije en in Tunesië gaat het respectievelijk om 32 procent en 15 procent. Vooral in Egypte (4 procent), Irak (3 procent), Saoedi-Arabië (3 procent) en Pakistan (2 procent) zijn er nauwelijks mensen die menen dat het past om zonder hoofddoek het publieke domein te betreden. Veel moslimlanden zijn helaas in de greep van een door moslimgeestelijken opgelegd islamfundamentalisme dat de vrouw het fundamentele recht ontzegt om gekleed te gaan zoals ze dat zelf wil. Met de massa-immigratie duikt dat fundamentalisme ook in Europa steeds prominenter op. Het aantal hoofddoeken in ons straatbeeld neemt snel toe.

Sommige vrouwen opteren er bewust zelf voor om een hoofddoek te dragen. Vanuit een confrontatiestrategie wordt zelfs het recht opgeëist om die hoofddoek op te mogen houden op de werkvloer en in het onderwijs, plekken die toch geacht worden vrij te zijn van manifeste religieuze symbolen. Een dergelijk gedrag wijst op een fundamentalistische levensvisie, die religieuze regels belangrijker acht dan een normale participatie aan de samenleving.

Andere vrouwen en zelfs minderjarige meisjes worden daartoe aangespoord, onder druk gezet of zelfs gedwongen door hun omgeving: hun partner, ouders of familie. De hoofddoekdwang is niet alleen een feit in landen die de hoofddoek verplichten, maar een reëel fenomeen overal waar de (fundamentalistische) islam aanwezig is, ook in de Vlaamse samenleving.

1.2. Hoofddoek als symbool van minderwaardigheid

De hoofddoek, die ook in Vlaanderen aan een opmars bezig is, mag niet herleid worden tot een louter vestimentair symbool, noch tot een fundamenteel bestanddeel van de vrijheid van meningsuiting. De hoofddoek staat immers haaks op de gelijkwaardigheid van man en vrouw, een van de basisbeginselen van onze westerse democratie en rechtsstaat. De hoofddoek is een kledingstuk dat exclusief wordt opgedrongen aan vrouwen op basis van de islamitische moraal, die vrouwen als fundamenteel minderwaardig neerzet.

De Algerijnse feministe Wassyla Tamzali stelt terecht dat elke islamitische sluier, ongeacht de grootte en bedekkingsgraad, de minderwaardige positie van de vrouw in de islam bevestigt. De Iraanse schrijfster Chahdortt Djavann noemt de islamitische sluier "de Jodenster van de moslimvrouw, zichtbaar teken van haar status als Untermensch". Een hoofddoek is, binnen de op de islamitische voorschriften gebaseerde moraal, immers een instrument om de onderdrukking van de vrouw te faciliteren. Het dragen ervan druist in tegen de emancipatie waar westerse vrouwen zo lang voor gestreden hebben, en vrouwen in islamitische en andere cultuurgemeenschappen nu nog steeds voor moeten vechten.

Dat vrouwen verplicht worden om een hoofddoek te dragen om te verhinderen dat mannen lustgevoelens krijgen – en dat dus de verantwoordelijkheid voor mannelijk onbetamelijk gedrag bij de vrouw wordt gelegd – past in de fundamentele misogynie van de islamitische voorschriften en de daarop gebaseerde islamitische moraal.

In de Koran staat te lezen: "Mannen zijn de voogden over de vrouwen omdat Allah de enen heeft doen uitmunten en omdat zij van hun rijkdommen besteden. Deugdzame vrouwen zijn dus zij, die gehoorzaam zijn en heimelijk bewaren hetgeen Allah onder hun hoede heeft gesteld. En degenen van wie gij ongehoorzaamheid vreest, wijst haar terecht en laat haar in haar bedden alleen en tuchtigt haar. Als zij u dan daarna gehoorzamen, zoekt geen weg tegen haar. Waarlijk, Allah is Verheven, Groot." (vers 34 van het hoofdstuk 'De Vrouwen' uit de Koran).

Door de islam wordt de vrouw voorgesteld als zwakker, emotioneler en verleidelijker dan de man. Op basis van dat vrouwbeeld krijgt de vrouw een positie toegewezen die fundamenteel minderwaardig en ondergeschikt is aan die van de man. De islam duwt de vrouw in een ondergeschikte positie en beschouwt haar veeleer als een object, als bezit van haar man en haar mannelijke familieleden.

Aan mannen wordt in de Koran zelfs uitdrukkelijk voorgeschreven ongehoorzame vrouwen te tuchtigen. Aangezien de Koran het letterlijke woord van Allah is, dat volgens de islamitische rechtsleer niet voor interpretatie vatbaar is, worden ook vandaag nog mannen in de moskee opgeroepen hun ongehoorzame vrouwen en dochters te tuchtigen. Enkele jaren geleden lekte nog uit hoe zelfs een imam van een door de Vlaamse Regering erkende moskee mannelijke moslims opriep om hun vrouwen een tik met een stok te geven als ze ongehoorzaam zijn.³

Ook tal van andere verzen uit de Koran getuigen van de manifeste en directe discriminatie van de vrouw binnen de islam. Zo kan een vrouw maar de helft erven van een man. De getuigenis van de vrouw is volgens de islamitische wet bovendien minder waard dan die van de man. In sommige zaken kan de vrouw zelfs in het geheel niet getuigen. Vrouwen mogen volgens de sharia ook hun huis niet verlaten zonder toestemming van de man. Een van de meest perverse bepalingen over vrouwen is allicht de regeling met betrekking tot overspel. Vrouwen die verkracht worden, moeten dat volgens de sharia bewijzen middels vier getuigen. Kunnen ze dat niet, dan riskeren ze vervolgd te worden voor overspel, volgens het islamitische recht een misdrijf waarop in sommige landen de doodstraf staat.

Moraalfilosoof Etienne Vermeersch schreef daarover het volgende: "Deze 'zeven discriminaties' van de vrouw staan met een volstrekte duidelijkheid in de Koran; maar even duidelijk is dat ze radicaal in strijd zijn met de Rechten van de Mens."⁴

De aan vrouwen opgedrongen hoofddoekendracht in de islam kan dus niet los gezien worden van de islamitische moraal als geheel, maar past in een geheel van misogynie en discriminerende voorschriften. Als meest visuele uiting kan de hoofddoek echter wel gelden als symbool bij uitstek van de onderdrukking van de vrouw in de islam. Wie de hoofddoek verdedigt, verdedigt meteen ook de onmenselijke en vrouwvernederende sharia die de hoofddoek oplegt, en de daarin vervatte fundamentele discriminatie van de vrouw.

Etienne Vermeersch heeft hetzelfde verband gelegd tussen de hoofddoek en de discriminatie van de vrouw door de islam: "De verantwoordelijken voor de islam-gemeenschap moeten beseffen dat als ze vasthouden aan de letter van de Koran in verband met kledij, ze onvermijdelijk suggereren dat ze ook de 'zeven discriminaties' van die Koran in stand willen houden."⁵

1.3. Groepsdruk om een hoofddoek te dragen

Door een hoofddoek te dragen moet een vrouw in het publieke leven haar seksualiteit verbergen om mannen niet te verleiden. Islamitische meisjes en vrouwen staan onder sociale druk van hun familie of gemeenschap om een hoofddoek te dragen. Die dwang wordt ten dele ook opgelegd door de islamitische schaamtecultuur die stelt dat vrouwen die geen hoofddoek dragen, onvoldoende 'zedig' zijn, en die vaders en echtgenoten verantwoordelijk stelt voor het bewaken van de zedigheid van hun vrouwen en dochters. Zelfs van kleine meisjes wordt er door sommigen al verwacht dat ze een hoofddoek dragen.

³ <https://www.hln.be/leuven/geef-vrouw-lichte-tik-als-ze-zich-misdraagt~aaf96775/>

⁴ Etienne Vermeersch, De islam of de hoofddoek, 16 februari 2004.

⁵ Etienne Vermeersch, idem.

Soms worden islamitische vrouwen uitdrukkelijk gedwongen – zelfs op straffe van geweld – om een hoofddoek te dragen. De weigering om een hoofddoek te dragen leidt niet zelden tot uitsluiting en verstoting door de familie en de islamitische gemeenschap, of zelfs tot geweld of eremoord. Dat het dragen van de hoofddoek binnen de islam vaak niet als een vrije keuze wordt beschouwd, wordt ook aangetoond door fundamentalistische moslimregimes die een hoofddoekplicht opleggen voor alle vrouwen op hun grondgebied.

In andere gevallen heeft de 'keuze' van de vrouw om een hoofddoek te dragen veeleer te maken met de keuze om de negatieve gevolgen van het niet-dragen ervan te vermijden. Alleen door een hoofddoek te dragen zullen vrouwen en meisjes met rust gelaten worden door hun gemeenschap. Als ze zouden weigeren om een hoofddoek te dragen, zou dat de eer van de familie kunnen schaden en daarvoor moeten ze zich schamen.

De Franse essayiste en feministe Fatiha Agag-Boudjahlat omschreef het als volgt: "De hoofddoek bestempelt het lichaam van vrouwen tot een risico. De eer van mannen is in haar handen en daarom is zij hun bezit. Men probeert dit feit steeds te verdoezelen door er een modeartikel of een cultureel kenmerk van te maken. Maar het is helemaal niet cultureel. In de buurt waar ik opgroeide, die alle trekken van een getto had, droeg vroeger helemaal niemand een hoofddoek. Behalve onze moeders en zij deden hem af als ze gingen werken. Nu zie je ze overal. En dat komt door de religieuze druk die sinds een paar decennia op vrouwen wordt uitgeoefend. Een Arabische vrouw is moslim en een goede moslim die zichzelf respecteert, is een vrouw die zich bedekt. Zij is meer waard dan een onbedekte vrouw. Een collega van mij in het basisonderwijs vertelde me dat een paar leerlingen na schooltijd geen thee wilden drinken bij een klasgenoot van een ongesluisde moeder. 'Jouw moeder is geen goede moeder', zeiden ze."⁶

Vrouwen en meisjes die zich niet schikken naar de islamitische sluierplicht, wordt een schuldcomplex aangepraat alsof ze iets verkeerd doen. Dat werkt een sfeer in de hand waarbij in bepaalde wijken de hoofddoekendracht de publieke moraal wordt en vrouwen die zich daar niet aan houden, niet meer veilig over straat kunnen lopen zonder lastiggevallen te worden.

Fatiha Agag-Boudjahlat stelt het zo: "Wanneer bedekking de norm is, staan ongesluisde vrouwen te boek als minder goede moslims. Daarom maak ik me niet druk over vrouwen die een hoofddoek dragen, maar over hun dochters. Want zij denken: geen hoofddoek dragen is niet normaal. En hun broers denken dat een niet-bedekte vrouw een hoer is."⁷

Toch hoort respect voor vrouwen in de Vlaamse samenleving steeds gewaarborgd te zijn, ongeacht de kleren die ze dragen. Als de overheid tolereert dat jonge meisjes door groepsdruk een hoofddoek gaan dragen, legitimeert ze de perverse islamitische moraal en staat ze toe dat de genoemde verknijpte islamitische norm die meisjes en vrouwen verplicht om hun seksualiteit te verbergen, infiltreert en bestendig wordt in de samenleving.

Als een meisje of een vrouw seksueel geïntimideerd of zelfs verkracht wordt, gebeurt het ook dat de oorzaak daarvan binnen islamitische gemeenschappen afgeschoven wordt op het slachtoffer zelf, als ze niet zedig genoeg gekleed was of zich op een andere wijze niet heeft gehouden aan de stringente beperkingen die de islam aan vrouwen oplegt. Op die manier wordt de verantwoordelijkheid voor seksuele delinquentie tegen vrouwen op een perverse manier van de man die zich niet weet te beheersen, verschoven naar het vrouwelijke slachtoffer.

⁶ De Morgen, 7 november 2019.

⁷ De Morgen, idem.

1.4. Fysieke en psychische negatieve gevolgen

Er zijn nog andere negatieve aspecten verbonden aan de hoofddoekendracht. Het dragen van een hoofddoek heeft ook fundamenteel negatieve gevolgen voor meisjes of vrouwen die er een dragen. Zo wees medisch onderzoek uit dat het zich bedekken met een hoofddoek zelfs kan leiden tot een tekort aan vitamine D.⁸ Dat tekort kan negatieve gevolgen hebben voor het beendergestel en zelfs leiden tot depressies.

Naast fysieke gevolgen, zijn er – nog belangrijker – ook psychische gevolgen verbonden aan het dragen van een hoofddoek, zeker bij minderjarige meisjes. De kinder- en puberteitsjaren spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van jongeren. In die periode wordt de identiteit van de jongere gevormd en proberen jongeren hun eigen plaats in de samenleving te vinden. Gebeurtenissen en ervaringen in die jaren beïnvloeden dan ook de normen en waarden waarmee het individu later door het leven zal gaan. Invloeden tijdens die ontwikkeling kunnen dus vergaande gevolgen hebben, die soms pas op latere leeftijd tot uiting zullen komen. In het geval van minderjarige meisjes die een hoofddoek krijgen opgedrongen, gebeurt dat vanzelfsprekend zonder enige vrije eigen keuze.

De overheid kan en mag zich dan ook niet neerleggen bij de islamitische sociale druk op minderjarige meisjes om een hoofddoek te dragen. Jonge meisjes horen niet gebukt te gaan onder religieuze dogma's die hun worden opgedrongen op basis van voorschriften van bijna 1400 jaar geleden. Ook moslimmeisjes moeten de kans krijgen om te genieten van de vrijheden die eigen zijn aan de westerse samenleving en moeten naar eigen inzicht gekleed kunnen gaan, zonder dat ze religieuze kledingvoorschriften opgedrongen krijgen.

Om de minderjarige meisjes de volledige vrijheid te bieden, is het ook noodzakelijk dat hun de vrijheid geboden wordt niet alleen in de scholen geen hoofddoek te dragen, maar in de hele publieke ruimte. Alleen zo kan er ingegrepen worden op de druk vanuit de moslimgemeenschap op jonge moslima's. De Vlaamse samenleving kan en mag niet aanvaarden dat minderjarige meisjes in het publieke leven worden verplicht gebukt te gaan onder een fundamentalistische religieuze identiteit, die hun wordt opgedrongen en die hen vervreemdt van de rest van de samenleving.

1.5. Een realistisch voorstel in Frankrijk

Uit het voorgaande blijkt dat er dus veel gezonde argumenten zijn om een hoofddoekenverbod voor minderjarigen in te voeren in het publieke domein. Er moet echter worden vastgesteld dat de beleidsmakers in België tot op heden weinig moed hadden om in te durven gaan tegen het islamfundamentalisme en de samenleving daartegen te beschermen.

Inspiratie voor die moed kan misschien geput worden uit een in Frankrijk ingediend wetsontwerp tegen het separatisme, dat een antwoord wil bieden op het terugplooiën van bepaalde groepen op de eigen religieuze gemeenschap en de ontwikkeling van het islamfundamentalisme. Een goedgekeurd amendement op het wetsontwerp wil een verbod invoeren op het dragen van manifeste levensbeschouwelijke tekens door minderjarigen. Het goedgekeurde amendement luidt als volgt: "Het dragen van symbolen of kledij via dewelke minderjarigen ostentatief een religieuze aanhorigheid tonen, is verboden. Eveneens verboden is het dragen door minderjarigen van eender welk kledingstuk dat de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man als betekenis heeft."⁹

⁸ Zie bijvoorbeeld: <https://www.trouw.nl/nieuws/hoofddoeken-zijn-echt-ziekmakend~bc9c6c79/>

⁹ http://www.senat.fr/amendements/2020-2021/455/Amdt_146.html

Het amendement werd als volgt toegelicht: "Het is niet de bedoeling de vrijheid van godsdienst of meningsuiting te verbieden, het is daarentegen wel noodzakelijk kinderen en adolescenten te beschermen tegen bepaalde dogma's, met name vanuit het perspectief van hun kledij. Dit amendement wil hieraan tegemoet komen door elk manifest geuit religieus teken van minderjarigen in de publieke ruimte te verbieden en het dragen van elk gewaad of elke kledij die voor minderjarigen de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man zou betekenen te verbieden." Het door de Franse senaat goedgekeurde ontwerp moet nog wel een verdere procedure doorlopen via een gemengde commissie voor het wet kan worden.

Opvallend was dat er in de Franse senaat bij de bespreking in de nacht van 30 op 31 maart 2021 over alle strekkingen heen pleidooien waren voor het verbod. Christian Bilhac van het linkse Rassemblement Démocratique et Social Européen noemde het verbod voor minderjarigen om manifeste religieuze symbolen te dragen een sterk signaal aan de jeugd: "In welke mate kan een seculiere staat tolereren dat vrouwen op een manifeste wijze religieuze symbolen tonen?" en "Het is niet aan ouders om hun kinderen dogma's op te leggen." Hij noemde het "essentieel dat er beschermende plaatsen zijn voor die laatsten, gangmakers van emancipatie".

Senator Valérie Boyer (Les Républicains) vergeleek bij de bespreking "het sluiëren van minderjarigen met een vorm van mishandeling".¹⁰ "We hebben vanavond de kans minderjarigen te beschermen. We willen vechten tegen het islamitisch totalitarisme. We moeten vechten tegen het symbool. Alle totalitarismen hebben nood aan symbolen. (...) Het is onze verantwoordelijkheid deze avond om luid en duidelijk te zeggen dat de senaat niet kan aanvaarden dat een minderjarige in Frankrijk gesluierd wordt. We moeten het zeggen aan de Fransen, we moeten het zeggen aan die jonge meisjes en ik denk dat we het moeten zeggen aan al die vrouwen in de wereld die hun leven riskeren omdat ze weigeren een hoofddoek te dragen om de wind in hun haren te voelen", zo luidde het.

1.6. Lessen voor Vlaanderen

Tot op heden geldt in Vlaanderen, zelfs in het Vlaamse leerplichtonderwijs, geen algemeen hoofddoekenverbod of een verbod op het dragen van opzichtige religieuze symbolen voor minderjarigen. In het Vlaamse regeerakkoord van 2019 werd weliswaar het volgende afgesproken: "In het provinciaal en het gemeenschaps-onderwijs zorgen we voor levensbeschouwelijke neutraliteit voor leerkrachten en leerlingen." Tot op heden werd daarover nog geen decreetgeving goedgekeurd. In het gemeenschapsonderwijs is er wel een omzendbrief van toepassing die de scholen van dat net oplegt een neutraliteitsverklaring op te nemen in hun schoolreglement. Begin juni 2020 besliste het Grondwettelijk Hof na klachten tegen reglementaire verbodsbepalingen dat een verbod op levensbeschouwelijke symbolen in het onderwijs geen inbreuk maakt op de Belgische Grondwet of op het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De moed van de meerderheid van de Franse senatoren die het voorstel goedkeurden, en hun ambitie om hun samenleving, vrouwen en meisjes te beschermen tegen de invloed van het fundamentalisme, staat in schril contrast met het onbegrijpelijke gebrek aan wil en durf van het Vlaamse politieke establishment om op te treden tegen het islamitische fundamentalisme en tegen de hoofddoek die er het misogynie symbool van is. Door tegenstanders van een hoofddoekenverbod wordt vaak verwezen naar de godsdienstvrijheid. Daarbij rijst de vraag op grond van welke absurde redenering het dragen van een inherent discriminerend en vrouw-vernederend symbool opgelegd door een ideologie die vrouwen het recht ontzegt om zich te kleden zoals ze dat willen, bestempeld kan worden als een fundamenteel

¹⁰ <https://www.publicsenat.fr/article/parlementaire/l-interdiction-du-port-du-voile-par-les-mineures-dans-l-espace-public-votee>

recht. Evenzeer is het de omgekeerde wereld dat verdedigers van de hoofddoek in de context van de opgedrongen naleving van dwingende voorschriften van een totalitaire ideologie, spreken over de keuzevrijheid van de vrouw om zich te sluiëren.

Met dit voorstel van decreet willen de indieners aanzetten tot actie op basis van de in deze toelichting geformuleerde overwegingen en het goedgekeurde Franse voorstel, dat tot voorbeeld kan strekken. Dit voorstel wil een verbod invoeren voor minderjarigen op het dragen van een hoofddoek in publiek toegankelijke plaatsen. Het wordt hen ook verboden eender welk ander gewaad of kledingstuk te dragen dat de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man symboliseert. Wie dat toch doet, kan bestraft worden met de administratieve sancties die al in het decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid zijn opgenomen. Ook andere personen die minderjarigen ertoe aanzetten of zelfs verplichten om een hoofddoek of een ander gewaad of kledingstuk te dragen dat de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man symboliseert, kunnen op basis van het decreet bestraft worden met administratieve boetes.

2. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 2

Dit artikel maakt duidelijk dat het verbod op het dragen van een hoofddoek als bedoeling heeft meisjes te beschermen tegen fundamentalistische religieus-ideologische dwang. Uiteraard is het verbod niet van toepassing op situaties waarin het hoofd wordt bedekt om andere redenen, bijvoorbeeld om hygiënische redenen in een keuken of als bescherming tegen weersomstandigheden.

Met de woorden "eender welk ander gewaad of kledingstuk dat de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man symboliseert" worden andere (islamitische) gewaden bedoeld, die niet bestempeld worden als hoofddoek, maar vaak nóg uitdrukkelijker de minderwaardigheid van de vrouw in de verf zetten, zoals de nikab en boerka.

Artikel 3

De indieners van dit voorstel van decreet opteren voor het sanctiemiddel van de administratieve boete. Ook aan andere Vlaamse geboden en verboden – zoals de naleving van de inburgeringsplicht – worden administratieve sancties gekoppeld, vaak vanuit de overweging dat het opleggen van gerechtelijke straffen leidt tot de-factostraffeloosheid wegens niet-vervolgning.

De boetes zullen uiteraard conform artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek gewoonlijk betaald moeten worden door de ouders of andere personen die het wettelijk toezicht uitoefenen. Het artikel stelt volwassenen niet alleen aansprakelijk voor de eigen schade, maar ook voor de schade die veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie ze moeten instaan, zoals minderjarige kinderen. Het vermoeden van aansprakelijkheid van de ouders berust volgens rechtspraak van het Hof van Cassatie hetzij op een fout in de opvoeding, hetzij op een fout in het toezicht, zonder dat echter de aanvoering van beide fouten vereist is.

Het laatste lid van artikel 1384 bepaalt echter ook dat de ouders kunnen ontkomen aan die aansprakelijkheid: "De hierboven geregelde aansprakelijkheid houdt op, indien de ouders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen dat zij de daad welke tot die aansprakelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten." Het is

vanzelfsprekend mogelijk dat een meisje een hoofddoek draagt omdat ze zelf onder fundamentalistische invloed – tegen de wil van de ouders – geradicaliseerd is of dat een kind van gescheiden ouders onwettelijk een hoofddoek draagt, ondanks het verzet van een van beide ouders. In die situatie zou het onbillijk zijn dat de ouder die zich ertegen verzet, wordt bestraft.

Het artikel voorziet logischerwijze ook in sancties voor andere personen dan ouders die minderjarige meisjes aanzetten – of zelfs verplichten – tot het dragen van een hoofddoek. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan imams, islamleerkrachten in het leerplichtonderwijs of aan Koranscholen, of andere islamitische gezagdragers. In artikel 76, §4, waaraan de nieuwe sanctiegronden worden toegevoegd, bepaalt de Vlaamse Regering de nadere regels voor het opleggen en het betalen van de administratieve geldboete. De invoeging in artikel 76 biedt een ruime marge voor de Vlaamse Regering voor het vastleggen van het bedrag van de administratieve boete. Bij recidive of ostentatieve provocatie kan een hogere boete worden opgelegd dan in andere situaties. Dat geldt a fortiori voor personen die minderjarigen systematisch aanzetten of verplichten tot het dragen van een hoofddoek.

Anke VAN DERMEERSCH
Suzy WOUTERS
Ilse MALFROOT
Roosmarijn BECKERS
Carmen RYHEUL
Els STERCKX

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. In het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid wordt een artikel 64/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 64/1. Het is voor minderjarigen verboden om in het Vlaamse Gewest op plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, een hoofddoek als religieus symbool te dragen, alsook eender welk ander gewaad of kledingstuk dat de minderwaardigheid van de vrouw tegenover de man symboliseert.”.

Art. 3. Aan artikel 76, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 20 maart 2009 en 15 juli 2016, worden een punt 8° en 9° toegevoegd, die luiden als volgt:

- 8° het verbod, vermeld in artikel 64/1;
- 9° het verplichten of aanzetten van minderjarigen tot overtreding van het verbod, vermeld in artikel 64/1.”.

Anke VAN DERMEERSCH
Suzy WOUTERS
Ilse MALFROOT
Roosmarijn BECKERS
Carmen RYHEUL
Els STERCKX